

Ordre de la consellera d'Agricultura, Pesca i Alimentació per la qual es regula el procediment de concessió d'autoritzacions de busseig recreatiu i els criteris de busseig recreatiu responsable a les reserves marines de les Illes Balears

La Llei 6/2013, de 7 de novembre, de pesca marítima, marisqueig i aqüicultura a les Illes Balears defineix les reserves marines com àrees on es limita l'explotació dels recursos marins vius per incrementar la repoblació d'alevins i fomentar la proliferació de les espècies marines objecte d'explotació o protegir els ecosistemes marins amb característiques ecològiques diferenciades, i estableix, a l'article 8, que en el seu si pot ser objecte de regulació qualsevol activitat que pugui afectar els recursos marins vius i ho han de ser necessàriament les activitats subaquàtiques.

El Decret 41/2015, de 22 de maig, pel qual es regulen les activitats d'extracció de flora o fauna marina i les activitats subaquàtiques a les reserves marines de les aigües interiors del litoral de les Illes Balears estableix unes regles generals per a la pràctica del busseig recreatiu a les reserves marines, tals com la necessitat d'autoritzacions específiques, la prohibició de portar instruments o ormeigs que es puguin emprar per capturar espècies marines o l'obligació de comunicar les dades fonamentals de les immersions a la Direcció General de Pesca i Medi Marí.

Així mateix, el Decret 14/2014, de 14 de març, pel qual s'estableixen els principis generals en matèria de busseig recreatiu a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears preveu que, per practicar l'activitat a les zones protegides per la legislació vigent i a les reserves marines, cal atènyer-se al que estableix el règim jurídic específic d'aquestes.

Des de 1999 el Govern de les Illes Balears ha creat una xarxa d'onze reserves marines al litoral balear que, entre altres accions positives, s'han consolidat com un referent important per al busseig recreatiu amb més de 60.000 immersions anuals. L'expansió del busseig recreatiu a les reserves marines de les Illes Balears, tant per a residents com per a visitants, fa convenient millorar-ne la regulació, tant en els aspectes relacionats amb la concessió de les autoritzacions de l'activitat com en les bones pràctiques en matèria de sostenibilitat i respecte a altres activitats i als recursos marins.

En aquest sentit, el 2017 la Secretaria General de Pesca del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació va ser pionera en la matèria en establir per resolució uns criteris de busseig responsable en reserves marines. Posteriorment, i en la mateixa línia, l'Ordre APA/126/2019, d'1 de febrer, per la qual s'aproven els criteris de busseig recreatiu responsable a les reserves marines, ha fixat uns estàndards mínims de qualitat i seguretat de les immersions i de bones pràctiques del busseig recreatiu en matèria de sostenibilitat i respecte a altres activitats. Aquesta ordre és d'aplicació en les dues reserves marines de les Illes Balears (Llevant de Mallorca i Dragonera) on la gestió és compartida entre l'Administració estatal i l'autonòmica i, per tant, convé dur a terme una convergència normativa i regular el busseig recreatiu a les reserves marines de gestió pròpia de manera similar a les reserves estatals.

Pel que fa a l'àmbit competencial, l'article 30.22 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears atorga a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears la competència exclusiva en matèria de pesca i activitats recreatives en aigües interiors i el 31.8 la competència de desenvolupament legislatiu i execució en matèria d'ordenació pesquera. En l'ús d'aquestes atribucions, es va aprovar la Llei 6/2013, que, a l'article 8, regula la figura de les reserves marines i, a l'article 92, el busseig professional. En concret, l'article 8.1 indica que les reserves marines només poden ser creades, modificades o revocades per l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Aquesta Ordre compleix els principis de bona regulació que exigeixen l'article 49 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, del Govern de les Illes Balears, i l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i queden suficientment justificats els principis de bona regulació següents: de necessitat i eficàcia, perquè aquesta norma és l'instrument més adequat per garantir la qualitat i seguretat de les immersions a les reserves marines; de proporcionalitat, atès que l'ordre s'ha d'entendre com un desplegament reglamentari de segon grau de l'article 8.3 de la Llei 6/2013, de 7 de novembre, que estableix que «pot ser objecte de regulació en el si de les reserves marines qualsevol activitat que pugui afectar els recursos marins vius i ho han de ser necessàriament totes les activitats d'extracció de flora o fauna marines i les activitats subaquàtiques»; de seguretat jurídica, atès que es tracta

d'una norma que s'insereix amb caràcter estable al marc normatiu autonòmic; de transparència, en relació amb el qual s'ha de destacar la participació ciutadana abans i durant el procés d'elaboració de la norma, i, finalment, d'eficiència, perquè la iniciativa normativa no implica càrregues administratives innecessàries o accessòries.

Finalment, el Decret 11/2021, de 15 de febrer, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, en l'article 2.10.b) estableix que la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació exerceix, entre d'altres, les competències en matèria de recursos marins, pesca marítima en aigües interiors i busseig.

Durant el tràmit d'elaboració d'aquesta norma s'han consultat les entitats representatives dels sectors afectats, el Consell Pesquer de les Illes Balears i s'ha complert el tràmit de comunicació a la Comissió Europea, previst a l'article 7.3 del Reglament (CE) núm. 1967/2006, del Consell, de 21 de desembre de 2006, relatiu a les mesures de gestió per a l'explotació sostenible dels recursos pesquers a la mar Mediterrània i pel qual es modifica el Reglament (CEE) núm. 2847/93 i es deroga el Reglament (CE) núm. 1626/94 mitjançant la Secretaria General de Pesca del Ministeri d'Agricultura i Pesca i Alimentació.

Per tot això, a proposta de la Direcció General de Pesca i Medi Marí, de conformitat amb el que estableix l'article 8 de la Llei 6/2013, de 7 de novembre, de pesca marítima, marisqueig i aquicultura a les Illes Balears i l'article 47.3 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, del Govern de les Illes Balears, dicta la següent

ORDRE

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

1. L'objecte d'aquesta Ordre és desenvolupar l'article 9 del Decret 41/2015, de 22 de maig, pel qual es regulen les activitats d'extracció de flora o fauna marina i les activitats subaquàtiques a les reserves marines de les aigües interiors del litoral de les Illes Balears, per regular el procediment de concessió d'autoritzacions de busseig recreatiu i establir els criteris de busseig recreatiu responsable a les reserves marines de les Illes Balears per fixar uns estàndards mínims de qualitat, seguretat i sostenibilitat.
2. L'àmbit d'aquesta norma són les reserves marines de les aigües interiors de les Illes Balears, tant les onze existents (Badia de Palma, Freus d'Eivissa i Formentera, Nord de Menorca, Migjorn de Mallorca, Illa del Toro, Illes Malgrats, Llevant de Mallorca, Freu de sa Dragonera, Nord-est d'Eivissa-

Tagomago, Punta de sa Creu i Illa de l'Aire) com les que es puguin establir en el futur.

Article 2

Procediment de concessió d'autoritzacions

1. L'article 9.1 del Decret 41/2015, de 22 de maig, estableix que per practicar el busseig amb escafandre autònom a les reserves marines és necessari disposar d'una autorització específica, que lliurarà la Direcció General de Pesca i Medi Marí. Aquesta autorització pot ser individual o, exclusivament en el cas dels centres de busseig i els clubs de busseig, col·lectiva. Els requisits per a la tramitació de les autoritzacions són els següents:

- a) Per a l'autorització individual s'haurà d'acreditar el pagament de la taxa corresponent i presentar una sol·licitud on es faci constar:
 - La possessió d'un títol oficial de busseig recreatiu en vigor emès per l'autoritat competent en la matèria.
 - La pertinença d'una assegurança en vigor d'accidents i de responsabilitat civil que compleixi la normativa vigent.
 - El compromís a aplicar els criteris de busseig responsable en reserves marines aprovats mitjançant aquesta Ordre.
- b) Per a l'autorització col·lectiva, s'haurà d'acreditar el pagament de la taxa corresponent i presentar una sol·licitud en la qual el responsable del centre o club farà constar:
 - Que es comprovarà, per a tots els bussejadors, el compliment dels requisits prevists a la normativa vigent en matèria de seguretat marítima i navegació, així com la possessió de les titulacions i assegurances obligatòries per a la pràctica de l'activitat. Per a les activitats d'introducció al busseig i cursos d'iniciació no s'aplicarà el requisit de possessió de les titulacions, atès que encara no disposen d'aquestes.
 - Compromís d'aplicar els criteris de busseig responsable en reserves marines aprovats mitjançant aquesta Ordre.
 - Que els monitors i/o bussejadors guia han superat el curs de "Busseig responsable en reserves marines", d'acord amb els criteris establerts a l'annex d'aquesta Ordre.
 - Per als centres de busseig, el llistat de patrons i monitors (on constarà el seu nom complet, NIF i titulació).
 - Per als clubs de busseig, la documentació acreditativa de constitució i llistat de socis (on constarà el nom complet, NIF i titulació del soci).

2. Tant per al busseig individual com per al col·lectiu, en el cas dels menors d'edat, s'hi ha d'adjuntar el consentiment del tutor legal, si aquest no participa en la immersió.
3. Les sol·licituds d'autorització es presentaran, preferentment de manera telemàtica, mitjançant el procediment establert a la Seu Electrònica del Govern de les Illes Balears. En el cas de limitacions del nombre de llicències diàries, se'n reservaran un 5 % per a bussejadors particulars.
4. En cas que es compleixin els requisits establerts als apartats anteriors, el director general de Pesca i Medi Marí emetrà una resolució que autoritzi la pràctica del busseig recreatiu amb escafandre a les reserves marines.
5. El termini de concessió de l'autorització serà en funció del període sol·licitat fins a un màxim d'un any.

Article 3

Criteris de busseig recreatiu responsable a reserves marines

Els criteris de busseig recreatiu responsable en reserves marines s'aproven com a annex d'aquesta Ordre.

Article 4

Règim sancionador

El règim sancionador que es disposa en aquesta Ordre és el que s'estableix el títol XII de la Llei 6/2013, de 7 de novembre, de pesca marítima, marisqueig i aquicultura a les Illes Balears i les disposicions que hi concorden.

Disposició transitòria primera

Període d'adaptació a l'aplicació dels criteris de busseig recreatiu responsable

Les entitats que es dediquen al busseig col·lectiu, tant centres com clubs, i estan o han estat autoritzades per bussejar a alguna reserva marina d'acord amb la normativa anterior disposen d'un període de divuit mesos per adaptar-se a aquesta Ordre, amb una autorització especial de la Direcció General de Pesca i Medi Marí.

Disposició derogatòria única

Derogació normativa

Queda derogada qualsevol normativa de rang igual o inferior que s'oposi al que estableix aquesta Ordre.

Disposició final primera
Desenvolupament i aplicació

Es faculta el director general de Pesca i Medi Marí per dictar les resolucions i adoptar les mesures que siguin necessàries per a l'aplicació i el compliment d'aquesta Ordre.

Disposició final segona
Entrada en vigor

Aquesta Ordre entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Palma,
La consellera d'Agricultura, Pesca i Alimentació

Maria Asunción Jacoba Pía de la Concha García-Mauriño

ANNEX I

Criteris de busseig recreatiu responsable d'obligat compliment a una reserva marina

L'aplicació d'aquests criteris no eximeix del compliment de la resta de normativa que regula les activitats subaquàtiques i la navegació, en el que sigui d'aplicació al busseig autònom recreatiu.

1. Obligatorietat de bussejador guia

Totes les immersions de busseig recreatiu col·lectiu fetes a les reserves marines han de comptar amb un bussejador guia, encarregat de la immersió, que tingui atribucions per actuar com a tal en virtut de la seva titulació (titulació equivalent a bussejador líder ISO 24801-3, FEDAS – CMAS 3 estrelles, tècnic esportiu en busseig esportiu amb escafandre autònom).

En el cas de les immersions duites a terme per particulars, els bussejadors s'han de comprometre a respectar els criteris de busseig responsable.

2. Bones pràctiques del bussejador guia:

- a) El bussejador guia ha de conèixer, trametre i fer complir les bones pràctiques als bussejadors.
- b) El bussejador guia ha de valorar les condicions meteorològiques i l'estat de la mar abans de la immersió i no l'ha de dur a terme si les condicions no són les adequades.
- c) Durant la immersió, el bussejador guia ha de controlar el grup, per seguretat i per evitar danys al bentos. Mantindrà el contacte visual amb els components del grup i supervisarà el comportament responsable d'aquests.
- d) El bussejador guia, com a encarregat de la immersió, haurà d'informar el servei de vigilància de la reserva marina de qualsevol afecció/dany que, de manera voluntària o involuntària, hagi provocat algun dels components del seu grup. Igualment, haurà d'informar de les alteracions atribuïbles a altres grups de busseig.

3. Bones pràctiques de busseig recreatiu responsable a les reserves marines:

- a) Informar-se sobre les característiques de la reserva marina que es visita.
- b) Si escau, atendre a la presentació (brífig) del bussejador guia. El bussejador pot i ha d'exigir al bussejador guia que posi interès en la presentació i, quan sigui necessària la realització del test, que estigui atent tant durant aquest, per certificar-lo, com durant la immersió per aplicar i fer complir els criteris de busseig recreatiu responsable.

- c) Practicar habitualment els exercicis bàsics de seguretat i domini de l'equip amb un company a una fondària de menys de dotze metres abans de la immersió. Practicar el control de flotabilitat en espais d'impacte reduït.
 - d) Tenir cura de l'aleteig i els contactes amb l'entorn. S'ha d'evitar copejar amb les aletes o l'equip de busseig els organismes d'esquelet calcari. No s'han de mobilitzar els sediments, perquè els organismes filtradors (esponges, hidrozous, coralls) en són extremadament sensibles. Si no es pot evitar tocar el fons, no s'ha d'aletejar i cal recuperar la flotabilitat equilibrant-se amb l'armilla.
 - e) No fer mal als éssers vius, cosa que inclou molestar, retenir, recol·lectar, trencar, matar i qualsevol altra forma d'actuació danyosa. No s'han d'extreure tampoc restes d'organismes marins (copinyes, closques, etc.) ni restes arqueològiques.
 - f) No alimentar la fauna marina.
 - g) Respectar la resta d'usuaris de la mar i, en particular, no aproximar-se als arts de pesca, en cas de trobar-ne, per seguretat i per respecte a la feina dels pescadors artesanals.
 - h) No manipular ni atracar-se al material científic, en cas de trobar-ne. Com a norma general, no tocar cap objecte desconegut. En cas de creure que pot ser nociu o il·legal, seguir les recomanacions indicades durant el brífig.
 - i) En cas de descobrir fons, seguir les recomanacions indicades durant el brífig.
 - j) No bussejar dins les coves ni a l'interior de derelictes si no es té experiència o entrenament específic.
4. El bussejador guia haurà de fer una presentació (brífig) a les persones que bussegin per primera vegada a la reserva marina i a tots els bussejadors sempre que hi hagi canvis o novetats.
- a) Continguts generals:
 - 1. La reserva marina, motius de la seva creació
 - 2. Els usuaris
 - 3. Minimització de l'impacte
 - 4. Foment del coneixementEnllaç: https://www.caib.es/sites/reservesmarines/ca/les_reserves_marines_a_les_illes_balears-850/
 - b) Continguts específics:
 - 1. Informar els usuaris que són a una reserva marina, els motius pels quals s'ha creat la reserva, quins són els valors culturals i naturals d'aquesta i els usos permesos, i com s'han de comportar els bussejadors.
 - 2. Aclarir que la reserva marina, com a figura de protecció pesquera, és una eina de gestió dels recursos pesquers amb el doble objectiu de

regenerar aquests recursos i afavorir pesqueries sostenibles, que són el suport de subsistència de famílies i pobles mariners. Els usuaris de les reserves marines han de ser respectuosos per col·laborar amb aquests objectius de protecció.

3. Indicar que no s'ha d'interferir en la feina dels pescadors ni, encara menys, dur a terme accions que puguin deteriorar els arts de pesca.
4. Explicar, en la mesura del que sigui possible, el funcionament dels arts de pesca autoritzats a la reserva.
5. Exposar que també és objectiu de la reserva marina el desenvolupament d'estudis científics. Per això és possible trobar material o instruments científics que els usuaris han de respectar i no manipular.
6. Explicar que si el bussejador observa alguna conducta o fet que interpreta com a il·legal, no ha d'actuar de manera immediata, sinó que ho ha de comunicar al bussejador guia, al centre o club de busseig o al servei de vigilància de la reserva marina.
7. Indicar com actuar en cas de trobar fems o restes d'arts o ormejos de pesca.

c) Exemple d'exposició dels continguts específics en una presentació (brífig):

«Som a una reserva marina d'interès pesquer, creada per fomentar i protegir els recursos marins, que és objecte d'un seguiment científic regular que permet analitzar-ne l'estat actual i l'evolució.

Característiques mediambientals i particulars de la immersió a practicar i de la reserva marina

Aquests espais, creats per afavorir la protecció i la regeneració dels recursos pesquers i dels hàbitats que els contenen, fomenten la persistència de pesqueries sostenibles i el manteniment del sabor mariner tan característic dels ports de les Illes Balears.

A cada reserva marina es practiquen distintes modalitats de pesca artesanal; en aquesta reserva en concret els arts de pesca permesos són els següents... *[el guia de busseig els esmenta i, si escau, presenta als bussejadors una mostra d'ormejos de pesca]*. Pot ocórrer que durant la immersió ens en trobem alguns i no ens hi hem d'atracar ni tocar-los. La tasca de seguiment dels científics pot implicar la instal·lació d'equipament, que també podríem trobar durant la immersió: no ens hi hem d'atracar ni manipular-lo.

Els bussejadors recreatius responsables, com a usuaris d'una reserva marina d'interès pesquer, hem de practicar un busseig curós i

responsable. Si observau alguna conducta o fet que sembla il·legal, ho heu de comunicar al bussejador guia, al centre o club de busseig o al servei de vigilància de la reserva, però no heu de fer res més. De vegades, i de bona fe, podem cometre errades greus en actuar sobre una cosa legal i permesa, i qualsevol alteració que provoquin els bussejadors podria tenir conseqüències en la reducció o, fins i tot, l'exclusió del busseig».

Descripció, normes de seguretat, planificació de la immersió i forma d'actuar en cas de trobar fems o restes d'arts o ormejos de pesca

«Per tal d'establir un estàndard de qualitat de busseig en reserves marines, el sector del busseig i l'Administració hem desenvolupat un test per al bussejador, que, conjuntament amb aquesta informació, completa els criteris de busseig recreatiu responsable».

5. El test de busseig

Els bussejadors a una reserva marina han de ser observadors respectuosos. Quan una persona se submergeixi per primera vegada amb escafandre autònom a una reserva marina de les Illes Balears i, a més, no hagi bussejat en els darrers tres anys o tingui menys de deu immersions, o sempre que el bussejador guia ho consideri necessari, haurà de superar un test bàsic d'habilitats per minimitzar el seu impacte potencial. Aquest test es durà a terme d'acord amb la metodologia següent:

5.1. Metodologia

a) Premisses:

- Es fa a una fondària màxima de dotze metres en un entorn controlat on l'impacte al medi ambient sigui el menor possible i la seguretat del bussejador i del grup estigui garantida.
- Després de fer les proves bàsiques, restarà a criteri del bussejador guia fer altres pràctiques de flotabilitat a igual o a major fondària orientades a garantir el nivell apropiat del bussejador exigible en reserves marines.
- Els exercicis els explicarà el bussejador guia durant el seu brífig per mostrar com es fan i, sempre que algun bussejador així ho demani, els demostrarà dins l'aigua, excepte el de buidar i llevar-se la màscara, per no perdre el control dels bussejadors.

- El test el poden fer els bussejadors guia de les immersions (titulació equivalent a bussejador líder ISO 24801-3, FEDAS – CMAS 3 estrelles, tècnic esportiu en busseig esportiu amb escafandre autònom).

b) Mètodes d'execució del test:

El mètode d'execució del test es descriu a continuació i el seu abast resta subjecte al criteri del bussejador guia. No obstant això, ha de preveure, com a mínim, els exercicis del test i ajustar-se a la metodologia. En acabar el test, i posteriorment a la immersió, el bussejador guia que l'hagi dirigit registrarà la realització del test per a tots els bussejadors que l'hagin superat a reserves marines de les Illes Balears. Aquest registre es pot materialitzar amb una anotació al llibre de registre d'immersions, passaport de busseig o qualsevol altre mètode que permeti al bussejador acreditar haver superat el test a reserves marines de les Illes Balears.

- Mètode òptim d'immersió d'adaptació: El test es du a terme durant una immersió completa. A més dels exercicis indicats al test, el bussejador guia en podrà incloure d'altres que consideri oportuns —exclusivament en flotabilitat (descens, ascens, estàtica, navegació i aproximació)— per garantir un nivell adequat del bussejador.
- Mètode ràpid a l'inici de la immersió en punt programat: Es pot fer a l'inici de la immersió, si les condicions ho permeten.

c) Exercicis a dur a terme:

- Comprovació de la pressió: En superfície, cal verificar la pressió de la botella comprovant visualment mentre s'alena que l'agulla del manòmetre no es mou (comprovació de botella ben oberta i filtres no obturats).
- Maneig de l'armilla de control de flotabilitat: El bussejador haurà de ser capaç d'utilitzar el mecanisme de la seva armilla de control de flotabilitat per establir flotabilitat neutra. Una vegada establerta, farà el senyal d'OK.
- Buidatge de màscara i flotabilitat: En flotabilitat neutra, cal ser capaç de buidar la màscara i fer el senyal d'OK.
- Extracció del regulador de la boca i flotabilitat: En flotabilitat neutra, s'ha de ser capaç de llevar-se el regulador de la boca subjectant-lo amb la mà i, sense amollar-lo, fer el senyal d'OK i tornar-se'l a posar. Repetir el senyal d'OK.

5.2. Preguntes freqüents i respostes

- Si vaig amb un club o una associació, qui em farà el test?
El bussejador guia de la immersió (titulació equivalent a bussejador líder ISO 24801-3, FEDAS – CMAS 3 estrelles, tècnic esportiu en busseig esportiu amb escafandre autònom).
- Es pot fer el test en grup?
Sí, a criteri del bussejador guia, sempre que aquest consideri que el grup està correctament supervisat i que la seva capacitat i experiència així ho permeti. Si no és així, les proves es faran d'un en un i de manera que el bussejador guia pugui avaluar individualment cada bussejador.
- Què ocorre si no super el test?
Algunes proves, com buidar la màscara o mantenir una flotabilitat neutra, són excloents i no es pot bussejar dins la reserva si no se superen.
- És vàlid el test a totes les reserves marines?
Sí, a totes les de les Illes Balears. No serà vàlid a les immersions de característiques particulars si no es fan exercicis complementaris.
- Una vegada superat el test pel bussejador, està obligat el bussejador guia a acreditar-ne el resultat?
Sí, hi està. El bussejador l'ha de sol·licitar per no haver de repetir el test innecessàriament.
- Com s'acredita que s'ha superat el test?
El bussejador guia podrà triar la forma de certificar que s'ha superat el test: mitjançant un segell en el llibre de registre d'immersions, un certificat, un adhesiu, un carnet del centre, etc. En resum, qualsevol classe d'identificació que, de manera explícita, indiqui que «ha superat el test de busseig responsable en reserves marines de les Illes Balears» i pugui presentar-la abans de fer més immersions a les reserves marines.